

GEOGRAPHICAL SCIENCES

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Завальна Марина

магістрантка Житомирського державного університету
імені Івана Франка

Яковлева Валентина

доцент кафедри екології та географії Житомирського державного
університету імені Івана Франка

У сучасному стандарті освіти перед кожним вчителем постає завдання виховати та підготувати випускника закладу середньої освіти так, щоб це була людина нового покоління, яка буде творчою, активною, ініціативною, зможе використовувати інноваційні методи навчання для вирішення складних життєвих питань, завдяки використанню позакласної роботи у процесі навчання географії, можна вдосконалити та повноцінно розкрити закладений у кожній дитині внутрішній творчий і інтелектуальний потенціал особистості.

На сьогоднішній день існує проблема з пошуком найбільш ефективних методів навчання, так як у мінливих реаліях сучасної освіти та сучасних методах навчання процес навчання стає індивідуальним, тобто спрямований виявляти та розвивати творчий потенціал людей, у яких є інтерес навчатись.

Значення позакласної та позашкільної роботи у навчальному та виховному процесах у закладах середньої освіти постійно зростає, так як допомагає отримати більш широке застосування теоретичних знань у житті, на практиці; допомагає формувати професійні інтереси дітей. Найбільшим завданням у позакласній роботі з учнями з географії це посилити їхній інтерес до географічної науки [1, с. 319].

Позакласна робота з географії має на меті забезпечити всесторонній та

гармонійний розвиток учнів. Основними цілями формування в учнів інтересу до географічних знань, підвищення їх мотивації до навчання, а також здійснення міжпредметних зв'язків з іншими дисциплінами, такими як біологія, історія, фізика, хімія та література. Це сприяє не лише глибшому розумінню географії, а й розвитку критичного мислення та соціальних навичок у учнів [2, с. 110-113].

Однією з головних умов реалізації навчально-виховного процесу є розвиток у здобувачів середньої освіти мотивації до навчання, яка не лише сприяє розвитку інтелекту але і є рушійною силою удосконалення особистості в цілому. Формування мотивації в учнів до навчально–пізнавальної діяльності це одна з головних проблем у сучасній школі. Мотивація до навчання полягає у постійному оновленні змісту навчання, постановці захоплюючих завдань, формуванні у учнів прийомів самостійного набуття знань, розвитку пізнавальних інтересів, життєвих компетенцій, активної життєвої позиції.

Великою проблемою є значне зниження у учнів мотивації не лише до проведення позакласної роботи, а й до навчання в цілому. Перш за все вчителю слід не лише мотивувати учнів, але і вміти виділяти серед них осіб, які мають потенціал і які хочуть та можуть нею займатися.

Шкільний предмет географія є тим предметом, на якому завжди активно проводили позакласну роботу. Форми проведення позакласної роботи відрізняються в залежності від часу та періодичності проведення уроків. Позакласна робота з географії може мати різну форму: фронтальна, групова та індивідуальна. Періодичність проведення занять обмежена у рамках одного навчального року, тобто терміном, у якому вчителі планують проведення позакласної роботи.

Немає великої різниці у систематичній та епізодичній позакласній роботі. Велика кількість епізодичних форм може перетворюватися у систематичну і навпаки, це може залежати від захопленості вчителів. Але через масштабність і складність у підготовці такі форми проведення, як олімпіада, тиждень географії, вечір географії, зазвичай це поодинокі заходи на протязі року

[4, с 56-65].

Якщо розглядати позакласну діяльність учнів з географії, то з однієї сторони, для того, щоб учні нею займалися, їх потрібно мотивувати, а з іншої, дана діяльність сама по собі вже є хороше заохочення або мотивація. Під час занять із позакласної роботи учні працюють з темами, які їм цікаві, дізнаються нову корисну для них інформацію, виконують завдання, які можуть підвищувати рівень їхніх інтелектуальних та творчих здібностей, навчаються самостійно вирішувати поставлені перед ними цілі та працювати в команді.

Позашкільні заходи є додатковою мотивацією дітей до навчання так як під час вибору гуртка чи секції дитина опирається на власні інтереси, обирає те чим їй буде цікаво займатися. А отримана на даних заняттях додаткова пізнавальна інформація буде корисною учню під час підготовки до уроків, або безпосередньо під час нього отримати за це хорошу оцінку, тому це, в свою чергу, мотивує учнів до роботи ще більш ефективніше та продуктивніше. Форми позакласної роботи з географії можуть бути різними і відрізняються цілями і змістом. Необхідно створити умови за яких у будь-якій формі організації позакласної роботи будуть найбільш повно розкривати розвиток пізнавальних здібностей учнів. Варто забезпечити комплексне поєднання різних форм, що матимуть певну послідовність. Це допоможе підвищити інтерес учнів до предметів та розвинути творчість учнів [6, с. 37-38].

Методика організації позакласної діяльності учнів в основному така сама, як і при організації діяльності учнів на уроках, так як їхній вибір визначається, в основному, досліджуваним матеріалом, тобто знаннями з географії [7, с. 115-117].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р., Скуратович О.Я. Методика навчання географії взагальноосвітніх навчальних закладах. Посібник для вчителя. — За ред. С.Г. Коберніка. — К.: Навч. книга, 2005. — [с. 319]
2. Сучко К. Д. До питання організації позакласної роботи з географії. Теоретичні та прикладні аспекти досліджень з біології, географії та хімії

:матеріали IV Всеукраїнської наукової конференції студентів та молодих учених, м. Суми, 29 квітня 2022 р. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2022. [с. 110-113.]

3. Формування мотивації до шкільного навчання в учнів. URL: <http://ryabushky.lbd-osv.gov.ua/informaciya-dlya-vчителiv-21-22-04-10-02-2020/>

4. Степановська Л. Організаційно-педагогічні умови позакласної роботи / Л. Степановська // Сучасна школа України. – 2011. – № 10. – [с. 56–65.]

5. Формування мотивації до шкільного навчання в учнів. URL: <http://ryabushky.lbd-osv.gov.ua/informaciya-dlya-vчителiv-21-22-04-10-02-2020/>

6. Щербакова О. В. Позакласна робота як засіб підвищення мотивації навчання/ О. В. Щербакова // Педагогічні науки. – 2018. – № 8. – [с. 37–38.]

7. Яковлева В.А., Проценко А.В. Методика проведення позакласної та позашкільної роботи з географії. Abstracts of XVI International Scientific and Practical Conference. Stockholm, Sweden 2021. [с.115-117.]